

Hierna volgend artikel
is afkomstig uit:

De Levende Natuur

tijdschrift voor natuurbehoud en natuurbeheer

Doelstelling van 'De Levende Natuur'

Het informeren over ontwikkelingen in onderzoek, beheer en beleid op het gebied van natuurbehoud en natuurbeheer, die van belang zijn voor Nederland en België. De artikelen zijn vooral gebaseerd op eigen ecologisch onderzoek, ervaring of waarneming van de auteurs.

De Levende Natuur verschijnt 6x per jaar, waaronder tenminste 1 themanummer.

Abonnementskosten zijn

€ 28,50 per jaar (privé) of

€ 45,- per jaar (instellingen, bedrijven).

Te verkrijgen door genoemd bedrag over

te maken op giro 81935 (NL)

of p.r. 000-1701789-21 (B) t.n.v.

Abonnementenadministratie De Levende
Natuur, Wageningen, o.v.v. 'nieuwe abonnee'.

e-mail: administratie@delevendenatuur.nl

kijk ook op

www.delevendenatuur.nl

Rombout de Wijs

Een eeuw broedvogels in het Naardermeer

De acute bedreiging van het Naardermeer was de aanleiding tot de oprichting van de Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten in 1905. Na de feitelijke aankoop van het gebied in 1906 ging men door met de exploitatie van riet, visserij en jacht. Hierbij werden natuurlijk wel de meest kwetsbare delen ontzien. Omdat men ook wilde weten wat er nu feitelijk voor natuurwaarden aanwezig waren en hoe het daarmee ging, is – voor die tijd – relatief veel onderzoek gedaan. Bij de vogels lag hierbij de nadruk vooral op de kolonievogels en hoe die te behouden.

Ontwikkelingen in het gebied

Het Naardermeer bestond in 1906, 20 jaar na de mislukte inpoldering, vooral uit riet en water. Alleen langs de randen was een strook moerasbos, evenals in het zuidoostelijke deel dat niet was ingepolderd. Het riet werd grotendeels gemaaid, behalve bij de vogelkolonies, er was beroepsvisserij en jacht en de Eendenkooi was nog in vol bedrijf. Aanvankelijk kwam de bosontwikkeling traag op gang, maar vooral in de periode 1938-1958 nam deze sterk toe (Bouman, 2004, fig. 1), wat ten koste ging van het areaal rietland. Dat werd versterkt doordat delen van het rietland minder intensief werden gemaaid, nadat hiervoor de markt verminderde.

Het waterpeil fluctueerde op een natuurlijke wijze, maar vanwege de lekke dijken en de peildalingen in de omringende polders sinds 1962, gecombineerd met de afgenomen kwel uit het Gooi door drinkwateronttrekking, was er in toenemende mate een watertekort in de zomermaanden. Sinds 1984 werd dit probleem geleidelijk opgelost door de inlaat van gedefosfateerd water, dat via de inlaat bij de Vecht uit het IJmeer komt. Dit heeft niet alleen het waterpeil verbeterd, maar ook de waterkwaliteit. Nadat recentelijk bovendien grote delen zijn gebaggerd, is er tegenwoordig in het voorjaar meestal weer zicht tot op de bodem. Hierdoor zijn allerlei zeldzame waterplanten en -dieren weer toegenomen (van Tooren et al., 1994). Het areaal riet kende vermoedelijk een bloeiperiode tussen 1970 en 1984, door de wat lagere waterstanden in de zomer. Sommige delen van de plassen dreigden daardoor geheel dicht te groeien. Na invoering van de hogere en meer constante peilen en het voedselarmer worden van het water stagneerde die groei. Het huidige massale voorkomen van de Grauwe

gans (*Anser anser*) heeft er nu zelfs voor gezorgd dat de rietlanden flink beginnen af te takelen.

Kolonievogels

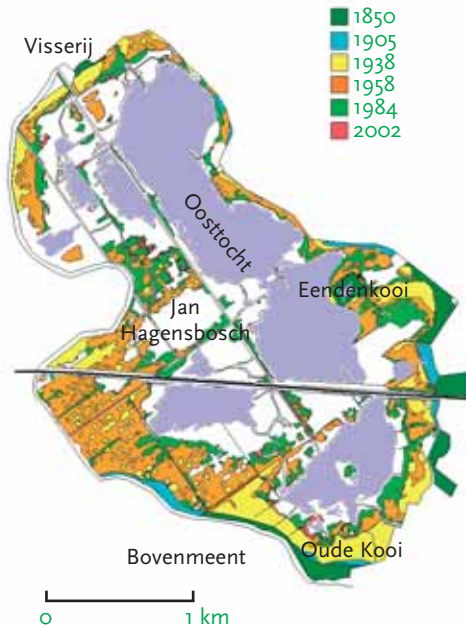
Eén van de belangrijkste en meest aansprekende kolonievogels van het Naardermeer was de Lepelaar (*Platalea leucorodia*). De duizenden nesten in Nederland van deze opvallende soort werden in vorige

eeuwen genadeloos geroofd, waardoor ze uiteindelijk nog maar op een paar plaatsen in Nederland voorkwamen. Een zeer belangrijk bolwerk was het Horstermeer, maar na de inpoldering daarvan in 1881 weken ze uit naar het Naardermeer. De ontwikkelingen in het Naardermeer gingen gepaard met flinke ups en downs (fig. 2), met als dramatisch dieptepunt het totale verdwijnen na 1988. In dat jaar wisten één of meer Vossen (*Vulpes vulpes*) de hoofdkolonie te bereiken en aten vrijwel alle eieren en jongen op, getuige de vele prooiresen en andere sporen die ze achterlieten. Slechts 37 van de 120 nesten wisten hieraan te ontkomen en de Lepelaars weken in latere jaren uit naar Zuidelijk Flevoland. Ze zijn niet meer in het Naardermeer teruggekeerd, ondanks inspanningen om dit gebied weer geschikt te maken. Zo werd

Aalscholvers zijn mooie vogels, maar helaas nooit erg geliefd geweest.

Fig. 1. Moerasbosontwikkeling in de periode 1850-2002 (Bouman, 2004) met genoemde toponiemen. Blauw is water, wit is rietland, zwarte lijn is spoorlijn.

er tegen de Vos een wiebelig gazen hek geplaatst in sloten rondom een rietland en ook werden kunststof lokvogels en kunstnesten geplaatst om Lepelaars te lokken, maar dit leverde niets op. Het merendeel van de Nederlandse Lepelaars broedt inmiddels op de Waddeneilanden en elders langs de kust. Het valt daarom niet te verwachten dat ze op korte termijn weer in het Naardermeer zullen terugkeren.

De aantallen van de Purperreiger (*Ardea purpurea*) zijn wat minder goed bekend. Dat heeft te maken met de aard van hun broedplaatsen. Deze liggen doorgaans in zeer drassig rietland, terwijl Lepelaars vaak ook in de wat drogere delen broedden. Daardoor waren ze veel moeilijker te tellen. Tegenwoordig worden ze jaarlijks vanuit de lucht geteld (fig. 3). De aantallen zijn in de loop der jaren flink afgenomen conform de landelijke trend, die grotendeels wordt veroorzaakt door de mate van regenval in hun overwinteringsgebied in West-Afrika. Ze foerageren voornamelijk in de aangrenzende graslanden, in het Naardermeer zelf en in de naburige Ankeveense Plassen. Het toekomstperspectief is gunstig gezien de moerasvorming in de bufferzone.

De Aalscholver (*Phalacrocorax carbo*) is nooit erg populair geweest. Thijsse (1912) beschrijft hoe een plaatselijke visser er rond 1860 mee omging: '... die heeft op een kwaden dag al de Aalscholvernesten in de lage boompjes uitgehaald, de jongen geworgd en rondom de nesten opgehangen en toen het heele boschje in brand gestoken.' De Aalscholvers verdwenen en pas in 1938 (enkele nesten) en 1942 (1600 nesten) kwamen ze terug in het Jan

Hagensbos. Ook toen werden ze niet met open armen ontvangen en werd opnieuw geprobeerd ze te verdrijven, om de ter plaatse aanwezige nesten van Purperreiger en Lepelaar te beschermen tegen takkenroof. Bij latere broedpogingen vanaf 1947 werden de aantallen nesten beperkt gehouden (tot 500 stuks), omdat men vreesde dat anders de vissers eigenmachtig zouden ingrijpen. Vanaf 1954 ging de Visserij-Inspectie zich ermee bemoeien om hun dure uitgezette vis (voor de sportvisserij) te beschermen. Er mochten niet meer dan 400 paren Aalscholvers in het Naardermeer broeden (en 800 in het hele land); bovendien wilde men het 'natuurlijk evenwicht' herstellen door volwassen vogels af te schieten. Pas vanaf 1966 werden ze ongemoeid gelaten, nadat in heel Nederland het aantal Aalscholvers flink was teruggelopen, onder meer door de inpolde-ring van Oostelijk Flevoland, die nagenoeg het einde betekende voor de kolonie in de Wieden (door het verlies van hun foeraergegebied). Rond 1970 broedden vrijwel alle Nederlandse Aalscholvers in het Naar-

dermeer. Pas vanaf eind jaren '70 ging het weer beter en momenteel schommelt het landelijke totaal rond ca. 20.000 paar in ruim 50 kolonies, waarvan die van het Naardermeer nog maar 5% uitmaken. Vanaf 1990 lopen hier de aantallen terug, omdat ze steeds verder moeten vliegen om voldoende voedsel te kunnen halen uit IJmeer en Markermeer (fig. 4). Ook nu zijn Aalscholvers nog steeds niet erg populair bij vissers, terwijl toch is aangetoond dat het menu van de Aalscholvers maar ten dele overlapt met wat de vissers willen vangen (van Rijn & Van Eerden, 2002). De Grote zilverreiger (*Casmerodius albus*) heeft in de periode 1991-93 in het Naardermeer gebroed. In 1991 was broeden nog niet helemaal zeker, maar in 1992 kon een nest met jongen goed worden geobserveerd vanuit een boomtop op korte afstand. In 1993 konden ze minder goed worden bekeken, maar vanuit de lucht werden toen zelfs 2 bewoonde nesten gezien. Daarna is deze soort nog wel veelvuldig in het gebied en in de aangrenzende Bovenmeent gezien, maar niet meer als broedvogel. Wie weet komt dat nog. De Zwarte stern (*Chlidonias niger*) was zeker in het begin van de 20e eeuw een talrijke broedvogel, al zijn er nooit echte schattingen van hun aantallen gemaakt. Ze broedden toen o.a. in de krabbescheervelden, er is ook een nestfoto uit 1921 van Burdet. Fischer (1945) schat hun aantal in 1942 nog op zo'n 200 paar en in 1963 werd hun aantal op ongeveer 43 nesten geschat. Na het piekjaar 1970 met ongeveer 65 paar daalde hun aantal flink met vanaf 1984 geen enkel broedpaar meer. Pas vanaf 1994 broedden er weer enkele; de laatste paar jaar schommelde hun aantal tussen de 20-30 paar, tegenwoordig vrijwel uitsluitend op speciale nestvlotjes. Er is voedsel genoeg in de vorm van kleine vissen en grote insecten, zoals libellen, dus lijkt er voldoende toekomstperspectief.

Fig. 2. Lepelaars in het Naardermeer

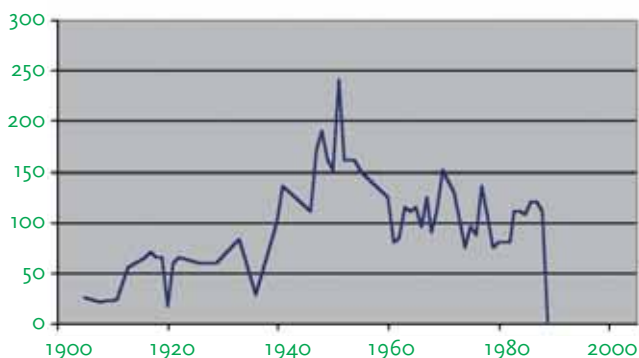
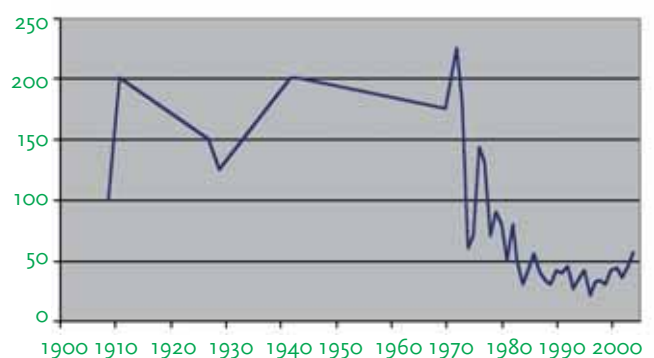

Fig. 3. Purperreigers in het Naardermeer

De Bovenmeent vormt een moerasverbinding tussen het Naardermeer (achtergrond) en de Ankeveense Plassen.

Hopelijk kunnen zij predatoren als Vos en Havik (*Accipiter gentilis*) op afstand houden.

Sporadisch hebben ook nog enkele andere kolonievogels in het Naardermeer gebroed, zoals Kokmeeuw (*Larus ridibundus*), Visdief (*Sterna hirundo*) en Roek (*Corvus frugilegus*). Deze zijn echter na korte tijd weer verdwenen. Blauwe reigers (*Ardea cinerea*) zijn nog steeds in kleine aantallen aanwezig.

Rietlandvogels

De Roerdomp (*Botaurus stellaris*) varieerde in aantallen tussen 2-10 broedparen, na strenge winters waren ze soms zelfs totaal verdwenen. Sinds 1995 komt de soort niet meer als broedvogel voor, maar wordt nog wel steeds 's winters waargenomen. De Kwak (*Nycticorax nycticorax*) is sporadisch waargenomen en heeft in 1971 mogelijk gebroed (gezien met vliegvlug jong).

In 1908 heeft men geprobeerd ze in het gebied uit te zetten, omdat men vond dat de soort hier van nature thuishoorde. Dat was tot het eind van de 19e eeuw natuurlijk ook zo. Er werden jonge Kwakken vanuit dierentuinen in het gebied geplaatst, maar deze sloegen niet aan. In 1909 probeerde men het door kwakkeieren te laten uitbroeden door Purperreigers, maar ook dat werd geen succes.

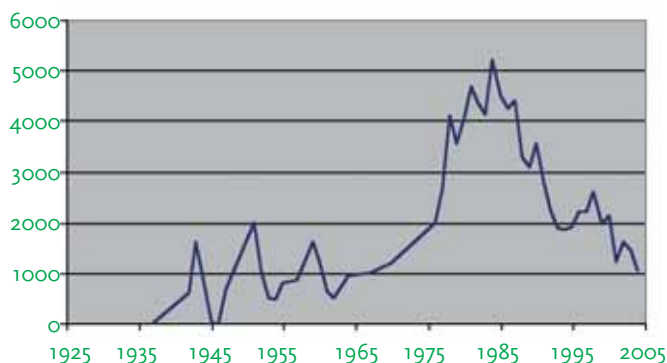
Het Woudaapje (*Ixobrychus minutus*) is in het gebied vroeger geregeld waargenomen, maar altijd in klein en wisselend aantal, broeden is slechts sporadisch gemeld (1965, 1972). Beintema (1976) achtte het gebied ook nauwelijks geschikt door te weinig plaatsen met vlak boven het water hangende dichte takken: een favoriete plaats om te foerageren.

De Grauwe gans vestigde zich als broedvogel (opnieuw) in 1980. Dit had ongetwijfeld te maken met de uitstraling vanuit

Zuidelijk Flevoland, waar deze soort zich massaal had gevestigd. De aanwezigheid in het Naardermeer van een groep tamme ganzen van een naburige boer lokte in korte tijd meer broedparen aan en helaas kwam ook hybridisatie voor (De Wijs, 1987). In 1988 was hun aantal aangegroeid tot ongeveer 40 paar, inmiddels (2004) zijn het er niet minder dan 360 (bewoonde nesten) en de jaarlijkse groei lijkt nog niet af te nemen. Hun aanwezigheid, en die van ruiende niet-broedende soortgenoten in de zomer, is goed te merken: op veel plaatsen heeft het riet hiervan ernstig te lijden. Vele voorheen vitale rietkragen en rietranden zijn zeer ijl geworden, waardoor allerlei rietvogels het moeilijk hebben gekregen, zoals de kwetsbare soorten Purperreiger en Grote karekiet (*Acrocephalus arundinaceus*). De ganzen zijn hieraan vast niet de enige schuldige, ook de verbeterde waterkwaliteit (minder voedselrijk) en de afgenomen dynamiek in het waterpeil kunnen op Riet een negatieve invloed uitoefenen, maar die is vermoedelijk van minder grote invloed. Inmiddels hebben zich ook Nijlgans (*Alopochen aegyptiacus*), Canadese gans (*Branta canadensis*) en Brandgans (*Branta leucopsis*) als broedvogel gevestigd.

De Fuut (*Podiceps cristatus*) komt van oudsher in het Naardermeer voor. Namen de aantallen aanvankelijk toe conform de landelijke trend, momenteel nemen ze weer af. Dit kan het gevolg zijn van het voedselarmere water waardoor er minder voedsel aanwezig is.

Fig. 4. Aalscholvers in het Naardermeer

De enige roofvogel die van oudsher in het gebied voorkwam is de Bruine kiekendief (*Circus aeruginosus*). De eerste aantalsopgave dateert van 1943 toen er 7 paar werden geteld. De aantallen liepen daarna terug tot 2, maar vanaf de jaren '80 waren het er soms weer 4. Sinds 1993 gaat het nog slechts om 1-2 paren. Naast de verminderde rietkwaliteit zal ook de aanwezigheid van andere roofvogels (concurrentie) hierbij een rol spelen.

Rietzangvogels

Van de meeste zangvogels is informatie over aantallen in het Naardermeer niet recenter dan vanaf 1968 beschikbaar (voorzichtige schattingen). Pas in 1988 werd voor het eerst een integrale inventarisatie uitgevoerd (de Wijs, 1989). Bijzonder is echter dat de rietzangvogels door Fischer en Ladiges al veel eerder, in 1943, goed zijn geteld (Fischer, 1944, 1945). Dergelijke vroege inventarisaties zijn erg zeldzaam in Nederland. Het is aardig om hun aantallen te vergelijken met die van 1988 en een inventarisatie in 2001 en 2003 (de Wijs, ongepubl.). Natuurlijk waren er wel verschillen in methode, maar alle zijn gebaseerd op een vorm van territoriumkartering, waardoor enige mate van vergelijking mogelijk is (tabel 1). Hieruit blijkt dat Snor (*Locustella luscinoides*) en Rietzanger (*Acrocephalus schoenobaenus*) sinds 1943 voortdurend zijn toegenomen. De Grote karekiet is erg afgenomen, maar schommelt sinds 1988. De Kleine karekiet (*Acrocephalus scirpaceus*) nam aanvankelijk enorm toe, maar is sinds 1988 afgenomen, terwijl Rietgors (*Emberiza schoeniclus*) aanvankelijk is toegenomen, maar sindsdien ongeveer gelijk is gebleven en Baardmannetje (*Panurus biarmicus*) steeds zeldzaam is gebleven. De recente afname van de Kleine karekiet is het gevolg van de recente sterk verminderde oppervlakte en kwaliteit van het riet. Aanvankelijk was de Grote karekiet een algemene soort in alle delen met waterriet (ook op plaatsen waar inmiddels bos is gekomen). In 1988 zat de soort ook nog langs de vitale rietstroken langs de Oosttocht, maar door afname van de rietkwaliteit is dat daar inmiddels nauwelijks meer mogelijk. De recente ontwikkelingen bij de andere soorten corresponderen goed met die in twee proefvlakken in rietland die sinds 1984 worden geteld (de Wijs, ongepubl.).

Over het Baardmannetje zijn meer mededelingen gedaan in de oude jaarverslagen van Natuurmonumenten. Die hadden meestal

De hoofdkolonie van de Purperreiger in het Naardermeer in 2004. Het bleek om 26 bewoonde nesten te gaan.

betrekking op het talrijke voorkomen in najaar en winter. In 1909 werd gemeld dat het een schaarse broedvogel was, maar dat was gebaseerd op het aantal gevonden nesten. Hij kwam toen hoogstwaarschijnlijk nog in redelijke aantallen voor, tot zij in het begin van de jaren '40 door strenge winters werden gedecimeerd (Fischer, 1945). Door uitstralings-effecten van de inpoldering van Oostelijk en Zuidelijk Flevoland, waar de soort massaal voorkwam, vestigden ze zich ook weer in het Naardermeer in 1966, tot zij in 1980 weer als broedvogel verdwenen (de Wijs, 1989). In 1988 werd toch weer een klein aantal aangetroffen en sindsdien zijn ze sporadisch in klein aantal als broedvogel geconstateerd. In de winter zijn er altijd wel enkele aanwezig.

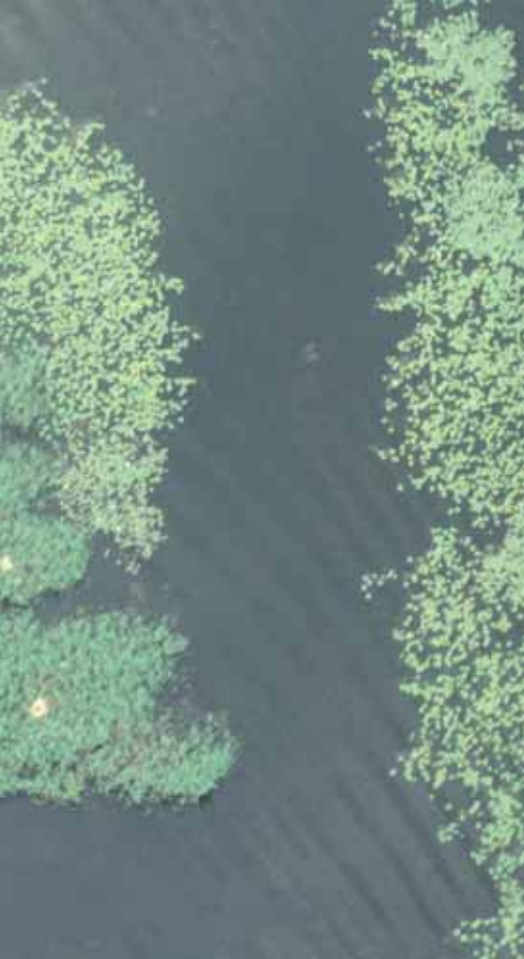
Bosvogels

Tot 1943-44 werd slechts sporadisch iets over bosvogels genoemd, waarschijnlijk omdat de bossen voordien nog niet oud genoeg waren. Fischer (1945) was de eerste die probeerde er iets meer over te melden, op basis van indrukken. De aantallen waren vaak nog laag, het ging vooral om algemene soorten van jonge bossen en struiken. De Grote bonte specht (*Dendrocopos major*) kende nog maar 1 paar (Een-

denkooi), Ransuil (*Asio otus*) 3, Zanglijster (*Turdus philomelos*) 2-3, Nachtegaal (*Luscinia megarhynchos*) 2-3, Houtduif (*Columba palumbus*) was algemeen. Ransuilen namen af toen de Bosuil (*Strix aluco*) zich vestigde en verdwenen geheel na de komst van de Havik. Ook Houtduiven verdwenen geleidelijk bij de komst van de laatste. De Nachtegaal is na 1980 verdwenen, trouwens uit de gehele regio, evenals Zomertortel (*Streptopelia turtur*), Spotvogel (*Hippolais icterina*) en Wielewaal (*Oriolus oriolus*). Vanaf 1980 werd het gebied rond de Oude Kooi regelmatig geteld, sinds 1984 zelfs jaarlijks (de Wijs, ongepubl.). Hieruit blijkt dat de broedvogelbevolking van dit gebied, waar al eeuwenlang moerasbos ligt, nu voor ongeveer 20% bestaat uit holenbroeders. De laatste jaren vestigen zich hier dan ook steeds meer soorten van oudere bossen, zoals Glanskop (*Parus palustris*) en Appelvink (*Coccothraustes coccothraustes*).

Tabel 1. Rietzangvogels in het Naardermeer op drie momenten in de tijd. Tussen haakjes zijn incomplete aantallen.

	1943	1988	2001-2003
Grote karekiet	44-50	7	8
Snor	22-30	46	72
Rietzanger	46	117-120	183
Kleine karekiet	55	404-499	(172)
Rietgors	35	78	(60)
Baardmannetje	2	3	0-3

Toen de bossen ouder werden en de aantallen roofvogels in Nederland weer toenamen, vestigden zich ook boombewonende roofvogels in het Naardermeer. Eerst waren dat Torenvalk (*Falco tinnunculus*; sporadisch vanaf de jaren '60) en Boomvalk (*Falco subbuteo*). De eerste Boomvalk werd zelfs al gemeld in 1943 (Eendenkooi); vanaf de jaren '70 was er onregelmatige aanwezigheid. Tegenwoordig broeden ze vooral in de aangrenzende hoogspanningsmasten. De Havik vestigde zich in 1979 in de Oude Kooi. Dat was toen een ongehoorde ontwikkeling; niemand had op dat moment verwacht dat deze ooit zo schaarse en schuwe bosvogel van de hogere zandgronden zich in een moerasbos zou vestigen. Na het Naardermeer werden alras andere moerasbossen bevolkt. Het maximum aantal Haviken in het gebied was 9 in 1990; vooral na 1999 liep het aantal terug tot 4 paar in 2004. Dit lijkt het gevolg van stabilisatie van de populatie, maar kan ook met het voedsel samenhangen. De Buizerd (*Buteo buteo*) volgde in 1980. Deze bereikte een maximum in 1995 met 12-14 paar; hierna liepen ook van deze roofvogel de aantallen wat terug tot ongeveer 8 paar nu. Na de vondst van een aangevreten wespenraat in de broedtijd en een paar zichtwaarnemingen van een Wespendief (*Pernis apivorus*) in 1999, werd het broeden van deze soort pas zeker na de vondst van een nest met twee jongen in 2000. In de jaren erna werden ze nog wel

gezien, maar kon broeden niet meer worden vastgesteld: mogelijk zat hij in de naburige Ankeveense Plassen.

Conclusie

Ook al zijn sommige belangrijke soorten als broedvogel verdwenen of sterk afgenomen, het Naardermeer is nog steeds een belangrijk gebied voor broedvogels. De inrichting van een bufferzone (van Tooren et al., 1994) heeft daarbij geholpen daar deze o.a. dient als belangrijk voedselgebied voor de Purperreiger en diverse roofvogels. Overigens profiteren ook vele niet-broedvogels van deze bufferzone, waaronder enkele bijzondere soorten. Het is eigenlijk wonderbaarlijk dat in het Naardermeer nog zoveel behouden is gebleven, ondanks dat het ingeklemd ligt tussen allerlei autowegen en bebouwing en is doorsneden door een drukke spoorlijn. Door Natuurmonumenten is dan ook veel in het gebied geïnvesteerd, o.a. in het waterbeheer, maar ook in het verkrijgen van een flinke bufferzone. Behalve de vele partners in Nederland, waaronder de Provincie Noord-Holland en Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht, heeft ook Brussel hier financieel belangrijk aan bijgedragen. Niettemin is ook veel te danken aan de plaatstrouw van sommige soorten kolonievogels, zoals Aalscholver en Purperreiger. Wat betreft de Purperreiger ziet de huidige situatie er gunstig uit. De voedselsituatie lijkt te zijn verbeterd, alleen zouden Vossen hierbij nog roet in het eten kunnen gooien. Het massale voorkomen van Grauwe ganzen in het gebied baart zorgen, te meer daar het aanemelijk is dat zij juist invloed hebben op de bijzondere soorten die van het Riet afhankelijk zijn. Binnenkort komt mogelijk een verbinding met de naburige Ankeveense Plassen tot stand, waardoor het gebied beter zal aansluiten op het grotere Vechtplassengebied. Hierdoor is er goede hoop dat het gebied ook over de volgende honderd jaar nog van belang zal zijn.

Literatuur

Beintema, A.J., 1976. Vogels van het Naardermeer. In: Bakker, P.A. et al (red.). De Noordelijke Vechtplassen. Commissie voor de Vecht en het Oostelijk en Westelijk Plassengebied.

Bouman, A.C., 2004. Moerasbossen in het Naardermeer. Rapport Vereniging Natuurmonumenten, 's-Graveland.

Fischer, H.W., 1944. De rietzangerbevolking van het Naardermeer in het broedseizoen 1943. *De Levende Natuur* 49(5): 49-53.

Fischer, H.W., 1945. Voorloopige resultaten van

het onderzoek naar de vogelbevolking van het Naardermeer in het tijdvak augustus 1942 t/m december 1944. Verslag in archief Natuurmonumenten.

Rijn, S.H.M. van & M.R. van Eerden, 2002.

Aalscholwers in het IJsselmeergebied: concurrent of graadmeter? RIZA Rapport 2001.058.

Thijssse, J.P., 1912. Het Naardermeer. Verkadealbum, heruitgave 1980.

Tooren, B.F. van, A. Bouman, T. Spruijt & R. de Wijs, 1994. Het Naardermeer op weg naar het jaar 2000. DLN 95 (3): 75-80.

Wijs, W.J.R. de., 1987. Broedvogels in het Naardermeer. *Vogeljaar* 35(5): 275-280.

Wijs, W.J.R. de., 1989. Broedvogels in het Naardermeer in 1988. Rapport Vereniging Natuurmonumenten, 's-Graveland.

Summary

A century Naardermeer and its breeding birds Naardermeer is a natural lake and marsh area. It survived several attempts to make it a polder in previous centuries and survived an attempt to be turned into a rubbish tip. The latter provoked action of naturalists, resulting in the founding of Vereniging Natuurmonumenten in 1905. From then on natural succession in the area turned some reedbeds into woodland, but there is still 150 ha (23%) of reedland present. The most important breeding birds are colonial species such as Spoonbill, Purple heron, Cormorant and Black tern, but also Great reed warbler, Savi's warbler and several other rare marshland species. The colonial species, which suffered strong prosecution in earlier centuries, found a safe haven here, although populations showed strong ups and downs. The Spoonbill abandoned the area after severe disturbance by foxes in 1988. Reedland warblers have been counted as early as 1943, enabling a comparison with later years. Savi's warbler and Sedge warbler have increased since then, Great reed warbler has decreased. The other species show less obvious trends. Recently the large population increase of Grey-leg geese has resulted in poor reedbed quality and quantity. This caused a population decrease in Reed warbler and changes in distribution of Reed warbler and Great reed warbler. Several measures have been taken to ensure this nature reserve can maintain or improve its natural values. Water is managed thoroughly, both in quality and in quantity. It is believed this will ensure its existence for the next century.

Drs W.J.R. de Wijs

Vereniging Natuurmonumenten
Noordereinde 60

1243 JJ 's-Graveland

e-mail: r.dewijs@natuurmonumenten.nl